

СХВАЛЕНО:

Рішенням засідання
педагогічної ради школи
Протокол № 6 від 08.02.2026 року

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказ № 12 від 09.02.2026 року
Директор ЗЗСО «Тритузнянська
гімназія»

**Положення
про запобігання та протидію булінгу (цькуванню), дискримінації,
сексуальним домаганням та іншим проявам неетичної поведінки
у ЗЗСО «Тритузнянська гімназія»**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про запобігання та протидію булінгу (цькуванню), дискримінації, сексуальним домаганням та іншим проявам неетичної поведінки у ЗЗСО «Тритузнянська гімназія» (далі – Положення) розроблено відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню), Кодексу України про адміністративні правопорушення тощо.

1.2. Основною метою Положення є забезпечення рівних можливостей щодо реалізації прав і свобод усіх учасників освітнього процесу, підтримання у ЗЗСО «Тритузнянська гімназія» середовища, вільного від булінгу (цькування), дискримінації, сексуальних домагань, принижень честі та гідності особи та інших проявів неетичної поведінки, формування негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я учасників освітнього процесу.

1.3. Дія Положення поширюється на усіх осіб, які перебувають з закладом у трудових чи інших договірних відносинах (здобувачі освіти, педагогічні працівники та інші) та які можуть безпосередньо взаємодіяти з уразливими особами під час виконання своїх посадових обов'язків.

2. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

2.1. **Булінг** (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

2.1.1. **Типовими ознаками булінгу (цькування) є:**

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

2.2. **Кривдник** – особа, яка вчинила насильство у будь-якій формі.

2.3. **Особа, яка постраждала від насильства** (далі – Постраждала особа), особа, яка зазнала насильства у будь-якій формі.

2.4. **Економічне насильство** – форма насильства, що включає умисне позбавлення їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні необхідних послуг, примушування до безоплатної праці, інші правопорушення економічного характеру.

2.5. **Психологічне насильство** – форма насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи.

2.6. **Сексуальні домагання** – дії сексуального характеру, виражені словесно (погрози, залякування, непристойні зауваження) або фізично (доторкання, поплескування), що принижують чи ображають осіб, які перебувають у відносинах освітнього, трудового, службового, матеріального чи іншого підпорядкування.

2.7. **Фізичне насильство** – форма насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

2.8. **Кібербулінг** (інтернет-мобінг або електронний булінг) – форма насильства, що вчиняється за допомогою електронних засобів комунікації. «Зброєю» кібербулера стають соціальні мережі, форуми, чати, мобільні додатки тощо. Будь-які форми кібербулінгу мають на меті дошкулити, нашкодити чи принизити людину віртуально, дистанційно, без фізичного насильства. Метою кібербулінгу є навмисна провокація чи залякування задля одержання влади над людиною та психологічної насолоди від її страждань.

2.9. **Запобігання насильству** – система заходів, що здійснюються керівництвом гімназії, а також іншими учасниками освітнього процесу, та спрямовані на підвищення рівня обізнаності суспільства щодо форм, причин і наслідків насильства, формування нетерпимого ставлення до насильницької моделі поведінки у приватних стосунках, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються.

2.10. **Протидія насильству** – система заходів, що здійснюються керівництвом гімназії, а також іншими учасниками освітнього процесу та спрямовані на припинення насильства, надання допомоги та захисту Постраждалій особі, а також на належне розслідування випадків насильства.

2.11. **Дискримінація** – ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

3.

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ НАСИЛЬСТВУ

3.1. Засновник закладу:

3.1.1 здійснює контроль за недопущенням обмежень (дискримінації) за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності,

етнічного та соціального походження, сімейного та майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

3.1.2 здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти; розглядає скарги про відмову щодо реагуванні на випадки булінгу (цькування) за заявами здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та приймає рішення за результатами розгляду таких скарг; сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти та вживає заходів для надання

соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу.

3.2. Директор гімназії забезпечує безпечне освітнє середовище, вільне від булінгу (цькування):

3.2.1. розглядає заяви про випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видає рішення про проведення розслідування; скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вживає відповідних заходів реагування;

3.2.2. забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування);

3.2.3. повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та Службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в гімназії;

3.2.4. координує роботу з упровадження комплексного підходу до попередження та протидії булінгу (цькуванню) в гімназії;

3.2.5. для оптимізації своєї роботи директор закладу може призначити уповноважену особу з числа педпрацівників, яка буде відповідати за організацію та реалізацію заходів з протидії та попередження булінгу (цькування) в гімназії.

3.3. Здобувачі освіти мають право на:

3.3.1. повагу людської гідності;

3.3.2. захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти;

3.3.3. отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від булінгу (цькування), стала його свідком або вчинила булінг (цькування).

3.4. Здобувачі освіти зобов'язані:

3.4.1. поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;

3.4.2. відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;

3.4.3. дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку гімназії, а також умов договору про надання освітніх послуг;

3.4.4. повідомляти керівництво гімназії про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

3.5. Педагогічні працівники, інші особи, які залучаються до освітнього процесу, мають право на:

3.5.1. захист професійної честі та гідності;

3.5.2. захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу, дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

3.6. Педагогічні працівники зобов'язані:

3.6.1. дотримуватися педагогічної етики;

3.6.2. поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;

3.6.3. особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, гуманізму, толерантності;

3.6.4. захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм фізичного та психічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території гімназії алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам;

3.6.5. дотримуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку гімназії, виконувати свої посадові обов'язки;

3.6.6. повідомляти директора гімназії або уповноважену особу про факти булінгу стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).

3.6.7. вживати невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).

3.7. Технічний персонал (медичний працівник, охоронці, бібліотекар, працівники їдальні, , прибиральниці, тощо) має право на:

3.9.1 захист професійної честі та гідності;

3.9.2 захист від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу, дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю під час виконання професійної діяльності. 3.9.3. У випадку, якщо стали свідками некоректної поведінки, бійок, знущань або запідозрили підготовку до вчинення насильницьких дій, негайно повідомляти про це директора гімназії або уповноважену особу;

3.9.4. У разі, якщо дії, свідками яких вони, як і решта учасників освітнього процесу, стали, несуть загрозу життю і здоров'ю особи, повинні негайно втрутитись та припинити, застосувавши розумні фізичні дії, тобто мінімально необхідні для їх припинення.

3.9.5. Батьки здобувачів освіти мають право:

3.9.6. отримувати інформацію про діяльність гімназії, у тому числі щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування), про результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти у закладі та його освітньої діяльності;

3.9.7. подавати керівнику гімназії заяву про випадки булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;

3.9.8. вимагати повного та неупередженого розслідування випадків булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу.

3. 10. Батьки неповнолітніх здобувачів освіти зобов'язані:

3.10.1. сприяти адміністрації гімназії у проведенні розслідування щодо випадків булінгу .

3.10.2. виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в гімназії.

4. ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Запобігання насильству в гімназії здійснюється шляхом реалізації таких стратегій:

4.1. Інформування. Гімназія надає на своєму сайті відкритий доступ до такої інформації та документів:

4.1.1. правила внутрішнього розпорядку в гімназії;

4.1.2. план заходів, спрямованих на запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у закладі;

4.1.2. порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) у закладі;

4.1.3. порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в гімназії та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).

4.2. Діагностика.

Діагностика проводиться періодично в процесі моніторингу. Опитування учасників освітнього процесу проводяться анонімно.

4.3. Виховання.

Важливим завданням профілактики насильства є просвітницька робота, яку проводять педагог- організатор та класні керівники у процесі проведення виховних заходів та впливають на соціально-психологічний клімат закладу, планують та проводять заняття і вправи серед здобувачів освіти.

4.3.1. Всі учасники освітнього процесу мають знати про свої права, обов'язки, відповідальність за булінг (цькування), а також про те, як реагувати на випадки булінгу (цькування).

4.3.2. Нагадування учасникам освітнього процесу про встановлені правила і процедури у випадках булінгу (цькування) в рамках настановних та надихаючих зустрічей протягом навчального року.

4.4. Формування готовності усіх учасників освітнього процесу негайно повідомляти та реагувати на випадки насильства в гімназії.

5. Прикінцеві положення

5.1. Це Положення затверджується педагогічною радою , погоджується з профспілковою організацією, вводиться в дію наказом директора гімназії..

5.2. Положення оприлюднюється на сайті гімназії.

5.3 Відповідальність за впровадження Положення несе заступник директора з навчально-виховної роботи.

5.4. Положення підлягає перегляду та доопрацюванню, відповідно до змін нормативної бази України у сфері базові середньої освіти.